

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 2

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Правова держава та демократичне суспільство:
фактори розвитку та взаємодії”
м. Київ, МАУП, 14 квітня 2016 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 30.03.16)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Л. Головка, д-р іст. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук, доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 2: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. “Правова держава
та демократичне суспільство: фактори розвитку та взаємодії”, 14 квітня
2016 р. / редкол.: М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2016. — 448 с. : іл. — Бі-
бліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

Заросило В. О. <i>Революція Гідності – різні підходи щодо юридичної оцінки</i>	12
Сурмін Ю. П. <i>Особливості українських реформ: витоки сучасності.....</i>	15
Головатий М. Ф. <i>Проблеми українського державотворення: помітки на полях з гіркотою у серці.....</i>	21
Перегуда Є. В. <i>Вплив постреволуційних процесів на розвиток правової держави.....</i>	25
Литвиненко В. І. <i>Окремі напрями підвищення ефективності запобігання і протидії корупції.....</i>	28
Дахно І. І. <i>Майбутнє цивільного права України</i>	30
Піляєв І. С. <i>Проблема ціннісно-цивілізаційної стиковки Сходу і Заходу в контексті збройного конфлікту на Донбасі.....</i>	32
Гула Р. В. <i>Комплекс наукових підходів щодо становлення інформаційного суспільства в посттоталітарних державах.....</i>	35
Романова Л. В. <i>Взаємовідносини як важлива складова маркетингових компетенцій промислових підприємств</i>	38
Юлдашев А. Х., Сташевский А. Н. <i>О концепции гражданско-правового обеспечения антикоррупционной и экономической реформ</i>	40
Захожай В. Б., Казак О. О. <i>Щодо проблем управління інвестиційною діяльністю підприємства.....</i>	42
Романенко Є. О. <i>Електронне судочинство</i>	46
Васильєва І. В., Головата О. М. <i>До питання про формування державної політики в галузі охорони здоров'я в сучасній Україні: правовий аспект</i>	49
Тетерук А. А. <i>Створення та організація діяльності добровольчого військового підрозділу “Миротворець”</i>	52
Мовчан А. В. <i>Захист комерційної таємниці суб'єктами господарювання в умовах економічної конкуренції.....</i>	55
Баєва О. В., Лясота Б. Р. <i>Впровадження системи державного регулювання якості надання медичної допомоги при формуванні правової держави</i>	58

ЗАХИСТ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Важливим аспектом забезпечення економічної безпеки України є захист її ринкових позицій і, насамперед, захист набутих можливостей у сфері економічної конкуренції. Відповідно до Закону України “Про захист від недобросовісної конкуренції” недобросовісною конкуренцією є, зокрема, неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці [1].

Згідно ст. 505 Цивільного кодексу України комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію [2]. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці.

Неправомірним збиранням комерційної таємниці вважається добування протиправним способом відомостей, що відповідно до законодавства України становлять комерційну таємницю, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання.

Розголошенням комерційної таємниці є ознайомлення іншої особи без згоди особи, уповноваженої на те, з відомостями, що відповідно до чинного законодавства України становлять комерційну таємницю, особою, якій ці відомості були довірені у встановленому порядку або стали відомі у зв'язку з виконанням службових обов'язків, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання.

Схиленням до розголошення комерційної таємниці є спонукання особи, якій були довірені у встановленому порядку або стали відомі у зв'язку з виконанням службових обов'язків відомості, що відповідно до законодавства України становлять комерційну таємницю, до розкриття цих відомостей, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання.

Неправомірним використанням комерційної таємниці є впровадження у виробництво або врахування під час планування чи здійснення підприємницької діяльності без дозволу уповноваженої на те особи неправомірно добутих відомостей, що становлять відповідно до законодавства України комерційну таємницю.

Слід зазначити, що Господарський кодекс України лише вказує на правомочності суб'єктів господарювання щодо комерційної таємниці. Зокрема, суб'єкт господарювання, що є володільцем технічної, організаційної або іншої комерційної інформації, має право на захист від незаконного використання цієї інформації третіми особами, за умов, що ця інформація має комерційну цінність у зв'язку з тим, що вона невідома третім особам і до неї немає вільного доступу інших осіб на законних підставах, а

володілець інформації вживає належних заходів до охорони її конфіденційності [3, ст. 162]. Водночас відомості, які не можуть становити комерційну таємницю, визначено у постанові Кабінету Міністрів України № 611 від 9 вересня 1993 р. “Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці” [4].

Відповідно до Закону України “Про інформацію” інформація з обмеженим доступом поділяється на конфіденційну, таємну та службову. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб’єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом [5].

У різних країнах існують різні підходи щодо визначення того, що являє собою конфіденційна комерційна інформація, — так, у США захищаються окремі торгові таємниці й ноу-хау; у Німеччині — таємниці фірми. У законодавстві РФ, наприклад, використовуються одночасно декілька паралельних термінів — службова таємниця, комерційна таємниця, ноу-хау, що лише ускладнює формування єдиної системи захисту конфіденційної комерційної таємниці.

Дії суб’єктів господарювання, які спрямовані на отримання чужої конфіденційної інформації, нерідко здійснюються у формі, яка характеризується у законодавстві різних країн як промислове (комерційне) шпигунство. Небезпечність промислового шпигунства почали розуміти в багатьох розвинутих країнах. Наприклад, в Японії 100 % компаній застосовують у своїй діяльності різні засоби захисту від іноземних промислових шпигунів, у США — тільки біля 5 % компаній [6].

У законодавстві про захист економічної конкуренції немає визначення промислового (комерційного) шпигунства, не передбачено також відповідальності за його здійснення. За такі дії передбачено лише кримінальну відповідальність — ст. 231 Кримінального кодексу України. Під промисловим (комерційним) шпигунством розуміється збір протиправним способом (без згоди власника) за допомогою технічних засобів або без них, відомостей, що відповідно до законодавства України є комерційною таємницею та застосовуються у промисловості (виробництві), якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб’єкту господарювання [7].

Перехід національної економіки до ринкових умов господарювання визначив жорсткі умови конкурентного середовища та технологічну неготовність більшості підприємств здійснювати свою діяльність на належному рівні, крім того нестабільність зовнішнього середовища вимагає удосконалення політики бізнесових структур щодо забезпечення стратегічної стійкості.

Подальший розвиток науково-технічного прогресу, збільшення потоку патентів і жорсткість конкурентної боротьби роблять викрадення чужих комерційних таємниць особливо прибутковою і перспективною справою. Як результат, втрати Німеччини від промислового (комерційного) шпигунства оцінюють у 20 млрд євро щорічно, втрати США — від 100 млрд доларів (за даними Ради по розробці науково-технічної політики при адміністрації Президента США). Приміром, у 2013 році суд у США засудив до тюремного ув’язнення сімейну пару китайського походження, яка здійснила крадіжку технологій гібридних силових установок у концерну General Motors з метою продажу Китаю для подальшого відтворення в автомобільній промисловості. Їм вдалося скопіювати близько 16 тис. документів і завдати шкоди концерну в розмірі 46 млн доларів [6].

Слід підкреслити, що сучасні ІТ-технології дають можливість на відстані відстежувати діяльність конкурентів, зокрема: сервіс SEMrush дозволяє аналізувати кон-

курентні сайти, джерела трафіку, ключові слова, за якими конкуренти просуваються в Google; SemanticForce моніторить інформаційне поле і медійну активність конкурентів не тільки в соціальних мережах, а й в онлайн-виданнях, відстежує активність співробітників компанії. Крім того, для конкурентної розвідки використовують хмарні технології, SaaS системи і серверні ферми Google [8].

В умовах жорсткої конкурентної боротьби великі корпорації для захисту конфіденційної інформації застосовують комплексні системи захисту. Зокрема, локалізувати небезпеку можна шляхом встановлення спеціальних захисних екранів і фільтрів на вході в локальну мережу. Найефективніше взагалі не підключати комп'ютери з важливою інформацією ні до локальної, ні до глобальної мережі. Для нових розробок зазвичай використовують комп'ютери, в яких немає технічної можливості вставити флеш-накопичувач, а всередині їх немає жорсткого диску (вони підключені до серверів, розташованих в окремому захищеному приміщенні).

Підсумовуючи викладене зазначимо, що в умовах економічної конкуренції особливу занепокоєність викликає можливість застосування інформаційних технологій та можливостей кібернетичного простору для здійснення промислового (комерційного) шпигунства.

Отже, економічна безпека держави в сучасних умовах є важливою складовою забезпечення національної безпеки України і потребує здійснення комплексу заходів організаційно-правового і технічного характеру.

Джерела

1. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 36 — С. 164.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 40–44. — Ст. 356.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 18, № 19–20, № 21–22. — Ст. 144.
4. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці: постанова Кабінету Міністрів України № 611 від 9 вересня 1993 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/611-93-п>
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 48. — Ст. 650.
6. Автошпионы заплатились свободой [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://www.gazeta.ru/auto/2013/05/06_a_5313661.shtml
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 3-тє вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. — К.: Атіка, 2003. — 1056 с.
8. Биленко Жанна. Как спрятать секреты компаний [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://finance.obozrevatel.com/trends/51746-kak-spryatat-sekretyi-kompanij.htm>